

Steden en burgers in de Lage Landen, 1050-1302: verdieping

Maarten Prak

20 oktober 2022

Universiteit Utrecht

Deelvraag 1

1. Wat maakte de opkomst van een stedelijke burgerij in de Nederlandse gewesten mogelijk (1050–1302)?

Kenmerkende aspecten

13 De opkomst van handel en ambacht die de basis legde voor het herleven van een agrarisch-urbane samenleving

14 De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden

Invulling: handel en ambacht in Atrecht – Gent - Brugge

Stadsvorming in de Middeleeuwen

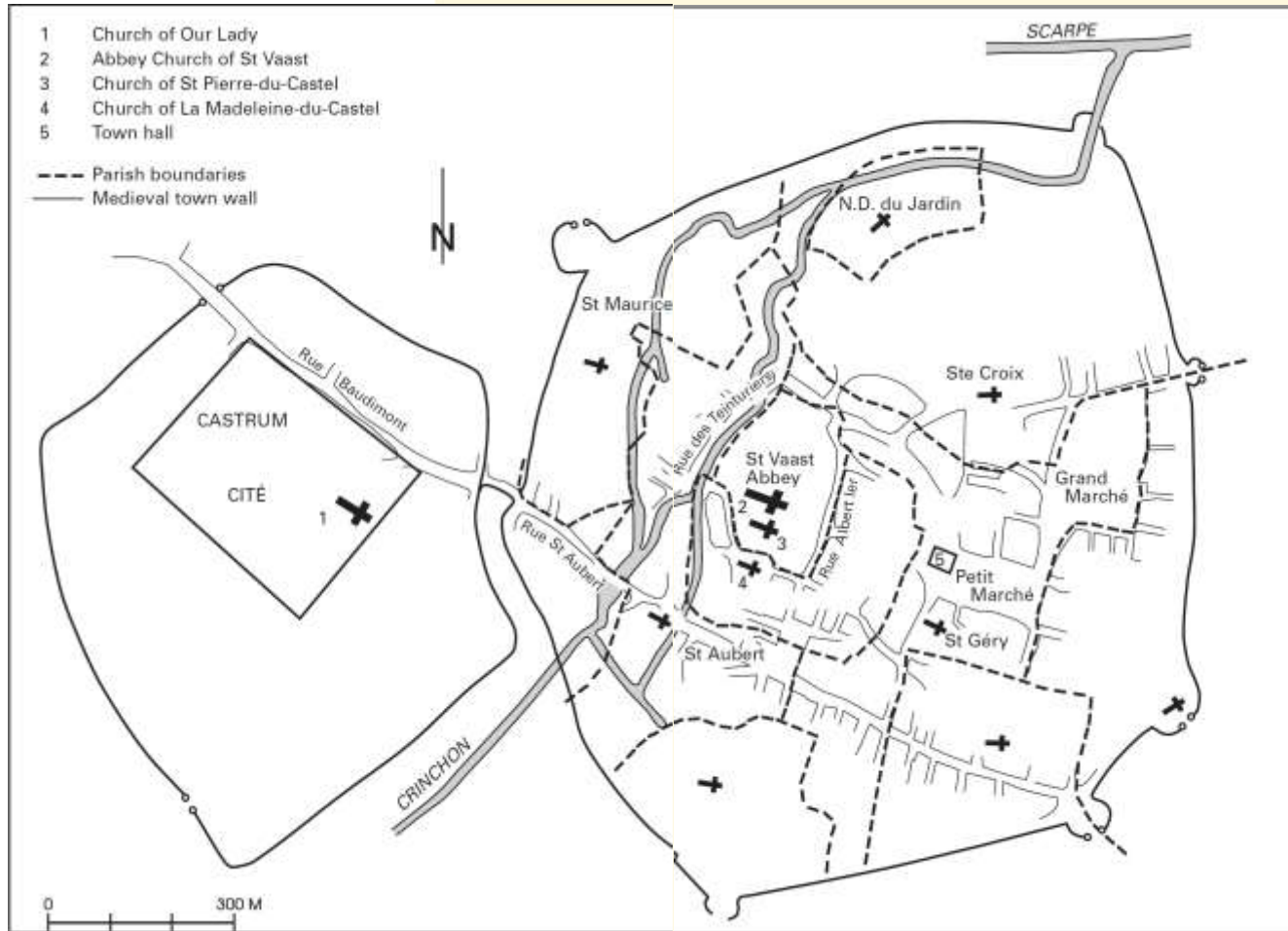

Gravensteen, Gent, ca. 1000

- **Voortzetting of nieuw begin?**
- **Kernen: kerk en/ of Kasteel**
- **Vaak eerst meerdere kernen**
- **Strategische lokatie (water)**

Stadsvorming: Atrecht (nu Arras)

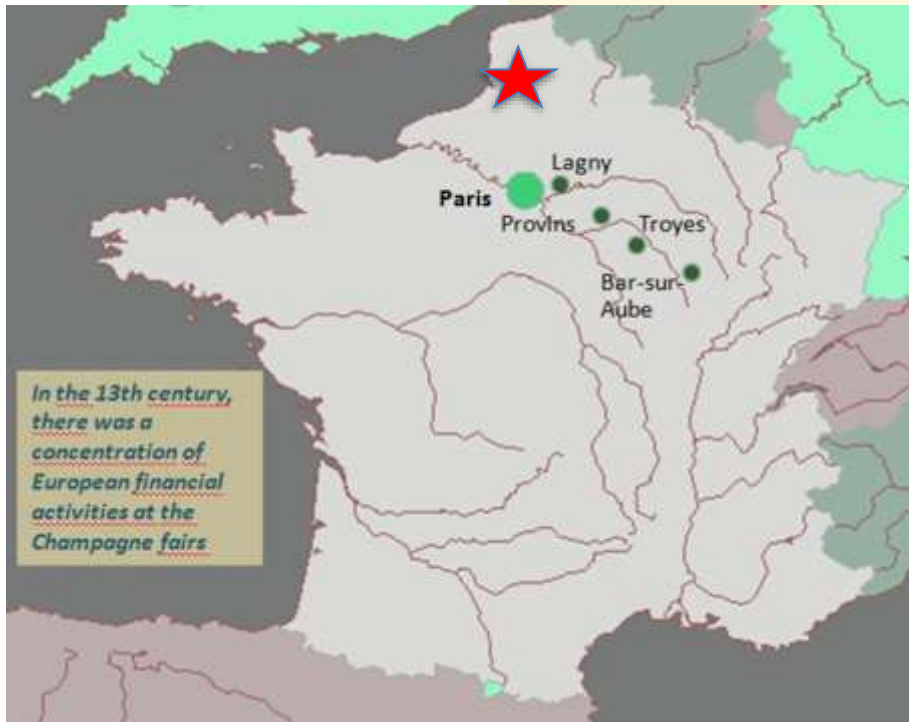
Handel en ambacht in Middeleeuwen

- **Bevolkingsgroei**
- **Transportkosten -> lokaal / regionaal**
- **Kleinschalig**
- **Familiebedrijven**
- **Gilden tegen risico's**
- **Burgers collectief verantwoordelijk**
- **Stedelijke liga's**

Atrecht en de handel, 12-13e eeuw

- **Grootste stad Lage Landen: 13.000 in 1100**
- **Centrum Vlaamse lakenindustrie**
- **Aanvoerder Hanze XVII steden, c.1200**
- **Champagne->Italië**
- **Financiële diensten: privaat en overheid**

Gentse textielindustrie

- **Engelse en Spaanse wol**
- **Vlaamse platteland + steden**
- **Gent: 60% in textiel (c. 1350), maar handel komt op**

Gentse ambachtsgilden

Wapenschilden van
53 Gentse gilden, 1524

- **Ontstaan 13e eeuw**
- **Schepenen uit
'poortერიj' (6),
'weverij' (10), 53
'kleine neringen'
(10) – vanaf c.1360**
- **Weverij in 5 wijken**

Brugse handel

- **Toegang zee (1134)**
- **Vlaamse textiel + jaarmarkten**
- **Vlaamse Hanze van Londen, late C13e**
- **Kontor Duitse Hanze**
- **Engelse wolstapel 1340-62**
- **Financieel centrum**
- **Italianen**

Brugge en de Hanze

Gent, Brugge en de landsheren

Slag op het Beverhoutsveld
5 mei 1382: Gent verslaat hertog

- Tegen graaf van Vlaanderen 1127
- Tegen Franse koning 1302, 1379-85
- Tegen Bourgon-diërs 1477
- Tegen Habsburgers 1488, 1540, 1566 etc.

Conclusies mbt aspecten 13 en 14

- **13: Voor grote steden is export-functie cruciaal. Textiel is exportproduct bij uitstek. Vroege kapitalistische ontwikkelingen – zie ook ontwikkeling geldwezen.**
- **14: Steden kunnen door omvang en rijkdom een grote rol in de politiek krijgen. Hun streven is gericht op zelfbestuur.**

Verder lezen

- **Wim Blockmans, *Metropolen aan de Noordzee* (2010)**
- **Véronique Lambert, Peter Stabel (red.), *Gouden tijden: Rijkdom en status in de Middeleeuwen in de Zuidelijke Nederlanden* (2016) NB afbeeldingen!**
- **Anne-Laure Van Bruaene, Bruno Blondé, Marc Boone (red.), *Gouden Eeuwen: Stad en samenleving in de Lage Landen, 1100-1600* (z.j.)**
- **Adriaan Verhulst, *The Rise of Cities in North-West Europe* (1999)**

